

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasanın 98 ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Beritan GÜNEŞ ALTIN

Mardin Milletvekili

Türkiye'de ölümlere yönelik özellikle son yıllarda çok yönlü şiddet farklı biçimlerde yaşanmaktadır. Oysa kişi hakları ölümden sonra da devam eden bir haktır. Bu bağlamda ölünün hatırasına yönelik kötü muamele, mezar tahribi, cenazesinin karton kutuda aileye teslim edilmesi gayri insani, gayri ahlaki olduğu kadar aynı zamanda ciddi suç niteliği de taşımaktadır.

Afyon Bolvadin T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan ağır hasta mahpus Şefik Esen, 40 gündür tedavi görmekte olduğu Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hastanesi'nde maalesef kurtarılamayarak hayatını kaybetmiştir. Ailesi, Esen'in cenazesinin hastalığı sonucunda bedeninde oluştuğu düşünülen açık yaralara gerekli tıbbi müdahaleler yapılmadan ve cenazenin nakil usullerine uygun tedbirler alınmadan kendilerine teslim edildiğini belirtmiştir. Memleketi Diyarbakır'a götürülmek istenen Esen'in cenazesinin hastanede kefenlenirken kana bulandığı ve babasının tüm ısrarlarına rağmen gerekli tedbirlerin alınmadığı, Ankara Esenboğa Havaalanı'nda uçağa taşınırken tabutunun altından kanların aktığı ve bu nedenle tabutun havaalanı personeli tarafından naylonla sarıldığı bilgileri basına da yansımıştır.

Daha önce de hayatını kaybeden insanların cenazelerinin kutularla ve kargo yoluyla ailelerine teslim edilmesi, mezarlıkların tahrip edilmesi sık sık basına ve kamuoyuna yansımıştır. Defin hukuku iç hukukta 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu, Mezarlık Yerlerinin İnşası ile Cenaze Nakil ve Defin İşlemleri Hakkında Yönetmelik ve Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2000/41, 2000/42 ve 2000/43 tarih ve sayılı genelgeleri ile düzenlenmiştir. Yine Anayasa metninde kişilere ölümlerinden sonra uygun bir defin imkanı sağlanması gerektiğine ilişkin yer alan açık hükmün haricinde anayasada insan onuru, işkence ve eziyet yasağı ile özel hayatın korunmasına dair ilkeler de açıkça yer almaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde de açıkça gömülme ve kişinin yakınlarını gömebilme hakkı düzenlenmemiş ise de AİHS'nin özel hayata ve aile hayatına saygı hakkını koruyan 8. maddesi buna dair önemli tespitlere yer verilmiştir. Örneğin defin ve cenaze törenlerinin yapılması ve bunlara katılımın koşulsuz sağlanması açıkça ifade edilmiştir. Cenazeye katılımın yanı sıra mezarlıkların korunması iç hukukta olduğu kadar uluslararası hukukta da tartışmasız kabul gören bir olgudur. Kaldı ki mezarlıklar tüm inançlar bazında kutsal mekanlardır ve ibadethanelerle benzer statüde tutulmaktadır.

Türk Medeni Kanunu'nun 28 inci maddesi kapsamında, ölümle kişilik sona ermekle birlikte, ölüm sonrası kişilik ve kişilik değerlerinin korunması ile ölenin hatırasına saygı ulusal ve uluslararası düzenlemelerle güvence altına alınmış haklardır. Bir kişinin hayatı süresince, kendi ölümü sonrasında gelecekte cesedinin akıbetini belirlemek ve yetkisiz müdahalelerin engellemesini isteme hakkına sahip olduğu gerçeği ise göz ardı edilmemelidir. Nitekim bu nedendir ki ölüm sonrası kişilik haklarının korunması gerekliliği ceza hukukunda da düzenlenmiştir. Ceza kanununda düzenlenen kişinin hatırasına hakaret suçunda, korunan hukuki değer, ölenin kişilik haklarıdır. Fakat müteveffa Şefik Esen'in naaşına yapılan uygulamalar, hukuki ve dini değerlerin tümünün rafa kaldırıldığı bir hadisedir.

Bu bağlamda;

1. Şefik Esen'in cenazesine yapılan bu uygulama defin ve dini ritüelleri yerine getirme hakkının ihlali olduğunun açıkça göstergesi değil midir?
2. 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu, Mezarlık Yerlerinin İnşası ile Cenaze Nakil ve Defin İşlemleri Hakkında Yönetmelik ve Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2000/41, 2000/42 ve 2000/43 tarih ve sayılı genelgeleri, neden Şefik Esen'in cenazesi için askıya alınmıştır? Yasaları askıya alma güç ve yetkisi nereden gelmektedir?
3. Mezarlık Yerlerinin İnşası ile Cenaze Nakil ve Defin İşlemleri Hakkında Yönetmelik gereğince cenazenin başka bir yerleşim yerine nakledilmesi halinde düzenlenmesi gereken cenazelerin fenni usullere uygun olarak tabutlandığı, tabutun sızdırmazlığının sağlandığını gösteren ve adı geçen yönetmelik ekinde yer alan EK-3'teki cenaze yol izin belgesi alınmış mıdır, alınmışsa yaşanan bu durum neticesinde yol izin belgesinde imzası olan sorumlular hakkında adli veya idari soruşturma süreci başlatılmış mıdır?

4. Şefik Esen'in cenazesine yapılan bu açık şiddet, Esen'in Kürt olmasıyla veya da Kürt bir siyasi mahpus olmasından dolayı mı uygulanmıştır? Eğer böyleyse bu fiili işleyenler hakkında ırkçılık ve ayrımcılık suçundan soruşturma başlatılması gerekmekte midir?
5. Kişinin cenazesine yapılan bu durum bir suç değil midir? Sorumlu kişiler hakkında herhangi bir soruşturma başlatılacak mıdır?